

דפים ס – סא

- קלב. א. אלו עבודות לעכו"ם ענשן מיתה ואלו באזהרה?
 ב. המחשב מעבודה לעבודה בעכו"ם – האם חייב מיתה?
 ג. הזוהב להכעיס – מה דינו?

א. זיבות, קישור, ניסוך (בכלל זה גם זריקת דם) והשתחוויה – במיתה, אפילו אין דרכה של זו בכך. ואף בעבודות כוכבים שדרך עבודתה בבזיון, כגון פוער ומרקוליס.
 לפי מה ששנה רבי זכאי (סב. וברש"י. ולפרש"י (סג.) כן היא גם דעת רבי אמי. והתוס' חולקים), השתחוויה אינה בכרת ובחטאת אלא בסקילה לבד.
 וכן כל העבודות שהדרך לעבדה בהן, אפילו עבודות בזיון – במיתה, כגון פוער לפוער וזורק אבן למרקוליס.
 ואילו שאר עבודות שאין דרכה בכך, אפילו דרך כבוד, כמו מגפף מנשק מכבד מרבץ מרחץ סך מלביש ומנעיל – ב'לא תעשה'. וכן הדין באליל שדרך עבודתו בבזיון, ושינה לבזיון אחר, כגון פוער למרקוליס. הר"ן נסתפק לומר שלפי המסקנא חייב גם במקבל הדם או מולק עוף לעבודה זרה, גם אם אין דרך עבודתה בכך. ואין הדבר מוסכם [וכן דנו בהלוחך הדם ובקמיצה].

ב. המחשב בשחיטה לזרוק דמה או להקטיר לשם עכו"ם – נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש, האם הבהמה נאסרה בהנאה מיד (אפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים).
 ועוד נחלקו אמוראים האם חיובו במיתה אם לאו.
 יש שפסקו שחייב, כרב אחא בריה דרב איקא (תוס' ע"ז כו: ועוד). ויש שכתבו שלא הוכרע הדבר (ע' לקוטי הלכות).

ג. פרשו בגמרא לפי רבא בר חנן את דברי רבי אלעזר, שהזוהב להכעיס חייב. ומפרש רש"י שאינו מתכוין לקבלו עליו כאלוה, ולימדנו הכתוב (ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים...) שהוא עובר ב'לאו'.
 ולפי המסקנא לא למדנו מן הכתוב הזה זוהב להכעיס ומשמע שפטור. והר"ן פירש 'זוהב להכעיס' – באופן שמקבלו עליו לאלוה. וכתב שלפי"ז אף למסקנא חייב מיתה כשאר עובד ע"ז ואין צריך לימוד מיוחד על כך.

דף סא

- קלג. א. האם חייב אדם מיתה באמירת 'אלך ואעבוד עכו"ם'?
 ב. המסית את חברו שיעבוד לו כאלוה – מה דינו? ומה דין הניסת כשהסכים לדבר?

א. לדברי רב המנונא ורבינא, מתחייב אדם מיתה באמירת 'אלך ואעבוד ע"ז'. מלבד אם אמר 'איני מקבלו עלי אלא בעבודה' שאינו חייב כל עוד לא עבד (כן העמיד רב המנונא את משנתנו 'העובד עבודת כוכבים' – עובד אין אומר לא. אך לרבינא אין הדבר מבואר).
 לדברי רב יוסף, יחיד הניסת והסכים לעבוד – מתחייב באמירה (לא תאבה לו ולא תשמע אליו – הא אבה ושמע חייב), אבל רבים פטורים, כי יש אפשרות סבירה שהרבים יימלכו בהם ולא יטעו. (והר"ן גרס להפך).

לאביי, אין חילוק בין רבים ליחיד אלא יש חילוק בין אם אמר מעצמו, שאינו מתחייב באמירה גרידא, ובין ניסת מפי אחרים, שחייב (לא תאבה לו ולא תשמע אליו).

לרבא, גם בניסת מפי אחרים אינו מתחייב אלא כשסיפר לו המסית אודות 'פעולותיה', כך אוכלת כך שותה, כך מטיבה כך מריעה.

ורב אשי חילק בין ישראל מומר שחייב, כי יש להניח שלא יחזור בו, ובין שאר כל אדם שפטור. הרמב"ם כתב במוסת מפי אחר שחייב באמירה לבד, ולא פרש הדין באמר מעצמו. יש אומרים שגם לרבינא ורב אשי ושאר אמוראים, אין מתחייבים באמירה בלבד אלא במוסת מאחרים (ע' במאירי; פרי חדש רפ"ד מהל' עכו"ם; ערוך לנר וש"מ. ויש אומרים שהרמב"ם פסק כרב יוסף – ע' תוס' יום טוב; מנחת חינוך תסב, יא).

ב. המסית לעבוד את עצמו; אם עבדוהו – דינו בסקילה. ואם לא עבדוהו אלא אמרו 'אין' – רבי מאיר מחייב, ורבי יהודה פוטר, שלא נתכוין אלא להתל בו.

א. רש"י מפרש שמחלוקתם מוסבת [גם. ר"ן] על חיוב המסית. ולזה הסכים הר"ן (וכ"מ בתורא"ש. וכ"מ ברמב"ם שפסק לפטור, כרבי יהודה). ואולם לפי הסבר אחד בתוס', המסית חייב לדברי הכל, כשאר מסיתים שחייבים בדיבור גרידא [ואף ללא הסכמת הניסת]. לא נתלקו אלא לענין חיוב הניסת באמירת 'אין'.

ב. אמר הניסת 'אעבוד', צריך עיון האם דינו כאמר 'הן' ופטור, אם לאו (עפ"י מנחת חינוך תסב, י).
ג. הסית לעבוד לאדם אחר – יש מדייקים מרש"י שהרי זה כאומר 'עבדוני' (וכן יש לדייק בר"ן, שכל שאין זה אליל שעובדים לו כבר, והוא בא להסית לדבר חדש – באנו למחלוקת ר"י ור"מ). ואילו הרמב"ם כתב שחייב כשאר מסיתין, ודוקא ב'עבדוני' הריהו כמהתל בעיני שומעיו.

דיני שגגת כהן משיח, בעבודת כוכבים ובשאר מצוות – יתבאר בצה"ת בהוריות ז.

דפים סא – סב

קלד. א. העובד לעבודה זרה ולא היה בכונתו לקבלו כאלוה, אלא עשה כן מאהבה ומיראה – האם חייב על כך?

ב. המשתחוה בבית עבודת כוכבים ולבו לשמים – האם חייב?

ג. המשתחוה לאנדרטה – מה דינו?

ד. האם מותר להשתחוות לבן אדם?

א. העובד עבודה זרה מאהבת אדם או מיראתו ואינו מקבלו בלבו כאלוה (רש"י) – אביי אמר חייב ורבא אמר פטור (והלכה כמותו).

א. מבואר בתוס' בתירוץ אחד שאע"פ שגם לרבא אסור לעשות כן, ואף חייב למסור נפשו על כך, אעפ"כ אם עשה פטור ממיתה, ובשוגג פטור מחטאת. וכן כתב הר"ן. וכתב החזו"א שחייב מלקות [דלא גרע מכיבד וריבין ללא קבלת אלהות] ולא פטר רבא אלא ממיתה וקרבת. ולפירוש אחר בתוס' (וכ"כ להלן סה. ד"ה הואיל) לא פטר רבא אלא בעכו"ם שרגילים לעובדה מחמת אהבה ויראה [ובזה אינו חייב למסור נפשו על כך, אלא אם רוצה לעשות כן משום קידוש השם], אבל עכו"ם סתם שרגילים אנשים לעבדה מרצון – חייב אעפ"י שלא קיבלו כאלוה.

ב. לדעת רבנו דוד (מובא בר"ן), אם מחמת יראת אדם עבדה ואמר 'אלי אתה' – מודה רבא שחייב מיתה, ואפילו מחמת אונס נפשות. לא נחלקו אלא כשלא אמר 'אלי אתה' אלא כגון שקיטר מיראה, שלרבא פטור כי הדברים מוכיחים שלא קיבלו לאלוה. [ולכאן] אם לא היה אנוס על קבלתו לאלוה, פשיטא שחייב ואין חולק על כך. וא"כ משמע שמדובר שהיה אנוס גם על כך ואעפ"כ חייב, ואעפ"י שלבו בל עמו, אין חולקים אחר דברים שבלבו (וע' גם תוס' סה.). וצ"ע].
ודעת הרמב"ן שכל שעבד מחמת אונס נפשות – פטור [הגם שהיה צריך ליהרג ולא לעבוד]. לא נחלקו אלא מיראת ממון וכד'.

ג. הרמב"ם מפרש 'מאהבה ויראה' של האליל, כגון שאוהב הצורה או ירא מפניה. וכמה ראשונים השיגוהו, שבאופן זה חייב אף לרבא, שכיון שעבד צורה במחשבה שהיא מרעה לו ומטיבה, אעפ"י שלא קיבלו לאלוה חייב.

ב. המשתחוה בבית עבודת כוכבים ולבו לשמים – פטור. ולא רק כששגג וסבור שהוא בית הכנסת, אלא אפילו יודע שהוא בית עכו"ם והשתחוה ולבו לשמים – אינו נענש על כך (רש"י).
ומכל מקום אסור הדבר, ואף חייב ליהרג ולא לעבור (ריטב"א). ויש סוברים שבסתם עבודת כוכבים, המשתחוה אליה חייב אפילו היה לבו לשמים (ועתוס' סה סע"א).

ג. המשתחוה לאנדרטה (כגון דמות המלך); אם קיבלו עליו באלוה – חייב. ואם השתחוה לכבוד אותה דמות ולא לשם אלהות – פטור.

ד. מותר להשתחוות לבשר ודם לכבודו (לא תשתחוה להם). אבל אם היה אותו אדם נעבד, כגון המן שעשה עצמו אלוה – אסור, ובכלל לא תעבדם הוא.

פירש הר"ן: כל השתחויה ועבודה של אלהות, דין עבודה זרה לה ויהרג ואל יעבור, ואעפ"י שאינו עושהו אלוה ממש, וכגון 'הקדשים של הכותים והמשוגע של הישמעאלים' שלא משום הידור לבד הם משתחוים לפניהם, שאין הידור למתים, אלא כענין עבודה של אלהות היא עבודתם.

דף סב

קלה. מה דינן של השגגות דלהלן, לענין חיוב חטאת?

- א. מי שחשב אין איסור עכו"ם בתורה, אין שבת בתורה, ועבר ועשה מלאכה אחת או כמה מלאכות.
- ב. ידע עיקר איסור ע"ז ולא ידע הפעולות האסורות, וזיבח וקיטר וניסך בהעלם אחד.
- ג. אכל חלב ודם בהעלם אחד.
- ד. אכל חלב בשוגג וחזר ואכל חלב למחרת באותה שגגה.
- ה. קצר וחרש בשבת בהעלם אחד.
- ו. סבר רוק הוא ובלעו, ונמצא שהיה חלב.
- ז. נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחובר בשבת.